

ker bi vedno gledali, da se odtrgajo od Nemčije. Če se očitno pokaže, da so glavni živelj v naši državni polovici Slovani, pa bodo Prusiji zginili skomine po avstrijskih pokrajinah in izpodrezane bodo korenine prusofilstva v Avstriji.

Politični pregled.

Isterski deželni zbor so Slovenci ostavili. Slovenske interpelacije so se v zboru čitale le v prevodu, v slovanščini pisani predlogi se pa niti prečitali niso. Vladni zastopnik je pa to mirno gledal in na slovansko interpelacije celo italijanski odgovarjal. Ko je večina zavrgla volitev slovanskih poslancev Jenka in Mandića, dasi je vladni zastopnik odločno zatrjeval, da je njiju izvolitev popolnoma postavna, so slovanski poslanci spoznali, da v Poreču nimajo ničesa iskati in so ostavili deželni zbor. To postopanje so pa pojasnili osrednji vladi. Badeni ni nič posebno zadovoljen, da Rinaldini ni proti Italijanom pokazal večje odločnosti in govori se, da se utegnejo v kratkem izvršiti važne premembe na Primorskem.

V goriškem deželnem zboru so Italijani stavili predlog, naj se vlada pozivlje, da se osnuje italijansko vseučilišče v Trstu. Slovenski poslanci bodo seveda glasovali proti temu predlogu. Zastran slovenske šole v Gorici se je zopet stavilo več interpelacij od obeh strani. Z vladnim neodločnim postopanjem niso zadovoljni niti Slovenci niti Italijani.

Državni zbor snide se še le dne 18. februarja in bo de zboroval do konca maja, potem se bodeta pa sklicali delegaciji, ki letos zborujeta v Budimpešti. V pomladnem zasedanju bo državni zbor rešil volilno reformo, proti kateri se pa pojavljajo že pomisleki celo v Galiciji. Spodtikajo se Poljaki nad tem, da bi v novi kuriji Češka imela 3 poslance več kakor Galicija, dasi Galicija ima več prebivalstva kakor Češka.

Namestnikom češkim je imenovan grof Coudenhove, kateri je bil dosedaj deželni predsednik v Šleziji. Čehi se nimajo povoda veseliti tega imenovanja, pa tudi bati se je. Grof Coudenhove je dober uradnik, družega pa nič. Vešč je obeh deželnih jezikov. Storil bo vse, kar mu bo veleval grof Badeni. On gotovo ne bo na potu sporazumljenja mej Čehi in vlado.

Češka adresa. — Odseku za sestavo češke adrese je predložil poslanec Kramar popolno izdelano adresu. Ker se adresa opira na češko državno pravo, so Nemci kar izjavili, da se odsekovih sej ne bodo več udeleževali, ker v obnovljenje češkega državnega prava nikdar ne privolijo.

Češki Nemci prete, da ostavijo deželni zbor, ako se ne dovolijo narodne kurije. Njih pretenja se pa vlada preveč ne boji. Za izstop so se največ oglasili liberalci, a nemški nacionalci so pa izjavili po svojih glasilih, da se bodo še premislili. Liberalci pa ne bodo hoteli iz zбора, ko jih nacionalci ne silijo. Predlog o narodnih kurijah bo najbrž obležal v odseku. Vlada se je izrekla zanje, a siliti pa ne misli Čehov, da taki spremembi deželnega reda pritrdijo in jih tudi ne more. Čehi pa pravijo, da dokler se ne dovolijo narodne kurije v Šleziji in na Moravskem, jih tudi na Češkem ne privolijo. Dunajski liberalni listi jako razdraženo pišejo proti vladi in pretijo z opozicijo nemških liberalcev v državnem zboru, a jim nikdo prav ne verjame, da bi se upali zares vladi delati opozicijo.

V predarelskem deželnem zboru se je hotela razširiti volilna pravica. Vladi pa to ni ugajalo in vladni zastopnik se je izrekel proti temu. Poprej se mora rešiti državnozborna volilna reforma in še le po tem naj bodo deželni zbori volilne rede premenjavali. Badeniju se je menda zdelo, da bo baš predarelskega deželnega zboru volilna reforma predaleč segala.

Bolgarija. — Knez Ferdinand se mudi te dni v Rimu. Izprosil si je avdijenco pri papežu, da se z njim posvetuje o prestopu svojega sina k pravoslavju. Ministerski predsednik je v sobranju naznanil, da Boris preje prestopi k pravoslavju, kot se bo sobranje zaključilo. Neki angleški list celo ve povedati, da je ruski car obljubil biti kum Koburžanovemu sinu princu Borisu, kadar prestopi k pravoslavni veri. — Bolgarsko sobranje se bavi sedaj z novim kazenskim zakononom. Dosedaj so v Bolgariji še veljali turški kazenski zakoni, ki pa pač niso prikladni za krščansko državo.

Rusija. — Poroča se, da hoče car tik pred kronanjem svojim izdati ukaz, po katerem se bo zelo razširila svoboda v Rusiji. Temu poročilu nasproten je ukaz carjev, katerega ravno priobčujejo listi. Ukaz opominja ljudstvo, da po moči skrbi za to, da se vse nameravane slavnosti ob kronanju vrše v najlepšem redu, da se na ta način pokaže svetu, kaj vse premore mogočna Rusija. V tem ukazu se pa tudi prosi Vsemogočnega, da bi utrdil vlado rusko in jo vodil po stopinjah nepozabnega ranjkega cara, čegar življenje in delovanje v korist drage domovine, mora biti vedno svitel vzor ruski vladi. Iz tega sledi, da hoče car vstrajati pri načelih svojega očeta, ki ni dal svobode svojemu narodu.

Italijani v Afriki. — Trdnjavo Makale, v kateri so Abesinci tako trdo držali italijansko vojsko, je ta zapustila. Znano je, da je sovražnik zaprl vso vodo italijanskim vojakom. Vendar so mislili, da bodo prodrli zmagonosno iz trdnjave, a sila jih je ukrotila, pomankanje vode in izgubitev vsakega upanja na zmago jih je prisilila, da so poprosili pri Abesincih za svoboden odhod. Ta se jim je tudi dovolil. V vsem so Italijani sprevideli, da ne bodo nič opravili v Afriki. Jim je že do tega, da se sklene mir. Uvideli so, da stroški vojske, če tudi bi zmagali ne bi bili v nobenem razmerju z dobičkom. Po drugi se pa tudi boje Abesincev, ker ti so močni in brojijo do 60.000 vojskujočih mož, kateri so z vsem dobro preskrbljeni. Kakor stoje razmere danes, ni upati Italijanom na nobene vspehe v Afriki.

Obrtnija.

Načrt novega obrtnega zakona.

II.

Bolj če pregledujemo vladni načrt, tem manj nam ugaja. Njegove določbe bodo pač obrtnikom delale marsikake neprijetnosti, a varovale pa ne bodo rokodelca pred velikim obrtnikom. Vlada noče nič vedeti o tem, da bi kako omejila svobodo velikim kapitalistom, mešati se v rokodelstvo. V utemeljevanju svoje predloge trdi, da skušnje kažejo, da poleg velikih obrtnij lahko obstoji tudi mala obrtnija. Po mnenju trgovskega ministra nič ne škoduje tovarna s 100 ali 200 delavci, ki izdeluje čevlje ali pa obleko, čevljarjem in krojačem. Seveda teh nazorov je pač malo kedo.

Po vseh shodih se je zahtevalo, da se naj tudi od tovarnarjev, ki se hočejo baviti z rokodelstvom, zahteva dokaz zmožnosti. To željo je pa vlada popolnoma prezrla. Po njenem mnenju se od tovarnarja ne sme zahtevati dokaza sposobnosti, ker je njegov posel pri obrtu vse drugačen, kakor posel navadnega mojstra. On se bolj bavi le s kupovanjem blaga in prodajo izdelkov, kak pa z delom samo. Delo vodijo delovodje, ki so se obrta izučili. Po tem takemu tovarnarju ni treba dokaza zmož-

nosti. Vidi se, da vlada pomena dokaza zmožnosti ne pozna, ali ga pa spoznati noče. Obrtniki ne zahtevajo tega dokaza zaradi tega, da bi kdo obrta ne začel, ki zaradi premajhnega znanja izhajati ne more, temveč le zaradi tega, da bi se ljudje, ki niso od rokodelstva, v rokodelstvo ne mešali in škode delali. Vladno opravičenje, da se je opustil za tovarnarje dokaz sposobnosti, je pač povsem podobno, kakor bi kdo potegoval se, da se komu prizna odvetništvo, ki se pa odvetništva ni učil, če morda ima dotičnik dovolj denarja, da bi imel popolnoma sposobnega jurista za vodjo pisarne. Tu bi se tudi lahko reklo, čemu mora sam imetnik pisarne dokazati dokaz sposobnosti, ko vendar le vodja njegove pisarne vse posle vodi. Če se pri višjih stanovih postavno varuje tisti, ki se je kaj učil, zakaj bi se pa pri rokodelstvu ne. Ko smo čitali vladno utemeljevanje predloge, spomnili smo se, da smo čitali v neki knjigi, da je v neki fari na Štajerskem, kje se več ne spominjamo, bil neki plemenitaš za župnika, ki ni bil niti duhoven. To je bilo nekako ob času reformacije. Mož je svoje posle povoljno opravljal. Imel je namreč vedno kaplane, ki so župnijo opravljali. Dandanes se slednjemu kaj tacega čudno zdi, a v resnici pa ni nič bolj čudno, kakor če se s čevljarstvom, krojaštvom in drugimi rokodelstvi bavijo možje, ki se ga učili niso.

Nekateri obrtniki so zahtevali tudi mojsterski izpit. Tudi to je vlada odklonila. V tem pa dajemo vladi prav. Če se vpeljejo dobre druge določbe, se bode pač brez tega izpita lahko dognalo, če kdo pripada obrtu ali ne. Mojsterski izpiti bi večkrat dajali sedanjim mojstrom priložnost, da bi delali ovire izučenim pomočnikom, da bi mojstri ne postali. Na ta način varovati sedanjih obrtnikov seveda ne gre, kajti to bi delavce tiralo le v tabor socijalnih demokratov. Obrtnih šol pa ni povsod, da bi se na teh zavodih mogli delati izpiti. Tudi so zahteve na kmetih in v mestih tako različne, da se ne da določiti, kako znanje naj se zahteva od mojstra.

Splošno pa moramo reči, da pri mojstru ni glavna stvar, da je dober delavec, temveč, da ima tudi nekaj podjetniškega, trgovskega duha. Kdo delavec utegne biti najboljši, pa kot mojster večkrat ne vspeva.

Obrtnijske raznoterosti.

Dober kit za porcelanske in beloprstene stvari se dobi, ako se zmeša 10 gramov ribjega lima in 20 gramov zgoščene očetne kisline in se to skuha, da postane gosto. Ko se ta zmes shladi, se strdi in se lahko spravi. Če se ta lim hoče rabiti, se ogreje in potem se ž njim skitajo porcelanske reči. Dober je zaradi tega, ker se ne omeči v gorki vodi in se zatorej ni bati, da bi skitane stvari pri pomivanju se razletele.

Kako se odpravi rja s črtal ali lemežev? Če črtala in lemeži zarjave pri plugu, se jih močno prijemlje prst in to ovira oranje. Plug kar skoči iz zemlje. Rja se pa da odpraviti s črtal in lemežev, ako se pred rabo namažejo s karbolinejem, kateri razstopi rjo. Ko se začne potem plug rabiti, se kmalu črtala in lemeži kar svetijo.

Barvene vezenine rade zgube barvo, če se pero. Da se tej nepriliki v okom pride, se krompir olupi in zreže, ter dene v vodo, v kateri se bodo prale. Ta zmes se potem postavi na kak hladen kraj. Na vsak liter vode vzame se pet krompirjev. V tej vodi se potem vezenine lahko opero brez mila in brez gorke vode. Naposled se izplaknejo še v čisti mrzli vodi. Barva se pri tem najmanj poškoduje.

Kako delajo s kmeti?

Neki dunajski list, ki zastopa koristi nižjih razredov sploh, je priobčil ta le zanimiv dogodek: Mladoletna grofa F. in A. T. sta posestnika grajščine R., ki ima 1814 hektarov zemlje. Kmet F. St. v selu R. pa ima posestva, ki meri 5 oral ali $87\frac{1}{2}$ ara, torej niti cel hektar. Oba imata torej 2080krat toliko zemlje, kakor kmet, po zimi živita na Dunaju, po letu na nekem letovišču. Kmet ima ženo in pet otrok v starosti do osmih let, in je po letu in po zimi navezan na svojo zemljo. Jedinu njegovo veselje je bilo sadje na vrtu, katero je že 14 let gojil, katero mu je predlanskim že rodilo, a mu ga je uničila zima 1894. na 1895. leta. Bogata grajščaka sta pa po izpovedbi njiju gozdarja za svojo mnogobrojno divjačino kupila le za pet goldinarja zimske krme. Zima je bila huda, tako huda kakor že petnajst let ne poprej, sneg je bil debel, divjačina ni imela kaj jesti in prišla je v vas.

Vrt omenjenega kmeta je bil ograjen in je mej hišami, a vendar so vanj prišli zajci in drevesa objedli jeden meter visoko. Drevesa so se po tem po letu posušila. Uničen je bil dohodek od sadja, ki je znašal na leto kacih 10 do 15 gld. in s katerim je kmet lahko plačal obresti od nekega svojega dolga. Kmet je zahteval od grofovega gozdarja z lepa 100 gld. odškodnine. Gozdar je ponudil 5 gld. in odšel smejoč se, ko jih kmet ni vzela. Stvar je prišla pred politično oblastvo, ki ima določevati napravljeno škodo po divjačini.

Nekega jutra ob osmih dobi kmet naznanilo, da ob najstih pride komisija ceniti škodo in on naj si preskrbi jednega izvedenca, kar je njegova pravica. V tem času seveda kmet ni mogel po izvedenca v blizu tri ure oddaljeno kmetijsko šolo in njegova pravica je bila iluzorična.

Komisija je prišla in gozdar je takoj našel v plotu 10 do 15 centimetrov široko odprtino. Če tudi je kmetski izvedenec izrekel, da skozi to luknjo bi mogel zlesti k večjemu kak sestradan zajec, in da krivda zadene le grajščaka, ki ne krmi divjačine, da lačna zahaja na kmetske vrte. Kmetovo pritožbo so odbili. Dobil ni nobene odškodnine, temveč še naročilo se mu je, da mora pri okrajnem glavarstvu plačati skoro 20 gld. komisij-skih stroškov. Kmet nima več sadnih dreves in še stroške mora plačati za komisijo, ki je odbila njegovo pravico. Pritožil se je pri namestništvu, kar pa ni nič pomagalo,